

Stichting Eusebius Arnhem
gevestigd te Arnhem

Rapport inzake de
jaarrekening 2024

DDJ Accountants B.V.
Velperweg 157
6824 MB Arnhem
026-4433745
info@ddj.nl

Inhoudsopgave

	Pagina
1. Bestuursverslag	2
2. Jaarrekening	
2.1 Balans per 31 december 2024	11
2.2 Staat van baten en lasten over 2024	13
2.3 Grondslagen van waardering en resultaatbepaling	14
2.4 Toelichting op de balans	16
2.5 Toelichting op de staat van baten en lasten	23
2.6 Overige toelichtingen	27
3. Overige gegevens	28

1. Bestuursverslag

1.1 Inleiding

2024 was een overgangsjaar. Een jaar van de balans opmaken na een grootse transformatie en naar de toekomst kijken met een nieuw ondernemingsplan in wording. Een jaar met een aantal bestuurswisselingen; twee bestuursleden zwaaiden af en twee nieuwe bestuursleden werden verwelkomd. 2023 was een bewezen succesvol jaar na de vervolmaking van de culturele attractie met de Slag om Arnhem en de Glorie van Gelre en een toename van 60% betalende bezoekers ten opzichte van het jaar ervoor. Het bleek, achteraf gezien, te optimistisch om deze groeilijn in 2024 zonder meer door te kunnen zetten. We zagen de bezoekersaantallen in 2024 helaas zelfs afvlakken. Het was een lange periode de vraag of we de begroting sluitend konden krijgen.

De tegenvallende resultaten waren goeddeels te herleiden naar de wegblijvende cruiseboten in Arnhem vanwege de werkzaamheden aan de Rijnkade. In de media werd geschreven over enerzijds de toegenomen drukte in Nijmegen waar de boten in 2024 en 2025 tijdelijk aanmeren en de zorgen onder de Arnhemse ondernemers. In de bezoekersinformatie is de dip ook terug te vinden in de sterke terugloop onder Duitse en Belgische bezoekers. Tegelijk is ook onder Arnhemse bezoekers en in de brede zin een kleine afvlakking in bezoekersaantallen te zien. Het maakt weer eens duidelijk hoe zeer de organisatie afhankelijk is van de eigen inkomsten en daarmee hoe kwetsbaar we zijn in het ondernemerschap. Positief gesteld daagt het ons des te meer uit om het ondernemerschap verder te versterken. Dit wordt een belangrijk agendapunt voor 2025 en het nieuwe ondernemingsplan. Het goede nieuws is ook dat we het jaar 2024 financieel goed hebben kunnen afsluiten. De inkomsten uit het aanbieden van de kerk voor commercieel gebruik waren boven verwachting en de kosten op verschillende posten vielen mee.

Minder zichtbaar in het resultaat, maar van fundamenteel belang voor de dagelijkse openstelling, is het onderhoud aan het gebouw en de installaties. Als kleine organisatie zijn we zelf verantwoordelijk voor de organisatie én bekostiging van het onderhoud. Ook dit is een aandachtspunt voor de komende jaren. Het oplossen van onvoorziene crises zoals blikseminslag en wateroverlast in de kelders, de noodzakelijke fondsenwerving en de gestructureerde uitvoering van het klein en groot onderhoud is te veel op het bord van een klein team. In 2024 is een aanzet gemaakt voor de professionalisering en versteviging van de organisatie van groot onderhoud.

Veel energie hebben we met het bestuur, team en vrijwilligers gehaald uit de lopende projecten die bijdragen aan het verder verstevigen van de Eusebius in de positie als succesvolle culturele attractie. De uitvoering en planning van de restauratie van het Strumphlerorgel en de Cuyperskamer verliepen volgens planning met de feestelijke onthulling als stip op de horizon in 2025. Met de stijgende loonkosten en noodzakelijke extra werkzaamheden (houtrot in de Cuyperskamer) werden we uitgedaagd om extra fondsen te werven. Bovenop de geplande werkzaamheden is nog besloten het orgel ambachtelijk te schilderen, opnieuw een extra kostenpost. Gelijktijdig met de restauratie liepen de gesprekken met Musis Sacrum om de orgelprogrammering voortaan gezamenlijk aan te bieden. De verwachting is dat deze structurele samenwerking een groot publieksbereik zal opleveren!

Zeer verheugd zijn we met de deelname aan het Arnhemse culturele convenant "Pr8". Sinds 2024 is de Eusebius, naast zeven andere grote culturele instellingen partner in het structureel ontvangen van basisschoolleerlingen in de Eusebius. Hiervoor hebben wij een lesprogramma samengesteld en museumdocenten opgeleid. Rozet plant in wanneer welke Arnhemse scholen wanneer bij ons langskomen. Met deze deelname zullen voortaan alle basisschoolkinderen van Arnhem de Eusebius bezoeken, een prachtig vooruitzicht.

De Eusebius kan al dit werk niet doen zonder de inzet van directie, medewerkers, bestuur en de talloze vrijwilligers die zich dagelijks inzetten. Grote dank hiervoor!

Mei 2025

Guus van Kleef - Voorzitter Stichting Eusebius Arnhem

1.2 Stichting Eusebius Arnhem

Statutair doel

Statutaire naam: Stichting Eusebius Arnhem.

Statutaire doelstelling:

- De instandhouding en exploitatie van: de Grote of Eusebiuskerk te Arnhem, met de zich daarin bevindende orgels, voorwerpen van (cultuur)historische waarde en verdere inventaris, en
- De daarbij behorende toren, met de zich daarin bevindende uurwerken, klokken (carillon) en andere aanhorigheden, allen voor zover deze zijn aan te merken als monumenten, beschermd op grond van de Erfgoedwet, alsmede het verrichten van al hetgeen ter bereiking van het doel, in de ruimste zin, bevorderlijk kan zijn.

De Stichting neemt, als grondslag van haar handelen, de Culturele Governance Code als uitgangspunt is genomen. Dit betekent dat:

- Benoeming van bestuursleden plaatsvindt op basis van een profiel voor het hele bestuur en een profiel per bestuurslid.
- De maximale benoemingstermijn van bestuursleden tweemaal vier jaar is.

Eigendomssituatie Eusebiuskerk

Sinds 2018 is Stichting Eusebius Arnhem (SEA) economisch eigenaar van de toren en het schip van de Eusebiuskerk. Sinds mei 2019 is SEA ook juridisch eigenaar van de toren en het schip. Daarvoor was de Protestantse Gemeente Arnhem (PGA) juridisch eigenaar van het schip en de gemeente Arnhem juridisch eigenaar van de toren.

Samenstelling bestuur

De samenstelling van het huidige bestuur:

- Guus van Kleef, voorzitter
- Dorien van Leeuwen, vicevoorzitter, HR en vrijwilligers
- Tiana Wilhelm, museale zaken
- Bert Wanschers, penningmeester

Guus van Kleef is in de bestuursvergadering van mei 2024 benoemd als opvolger van Peter Ruigrok in zijn rol als voorzitter per 1 januari 2025.

Gert Roelofsen (bouwzaken en organisatie) nam in februari 2024 afscheid als bestuurslid. Zijn portefeuille stopte met de afronding van de grote restauratie. De financiële zaken van de nog lopende restauratieprojecten zijn overgenomen door de penningmeester en de (inhoudelijke) planning door de directeur.

(Neven)activiteiten bestuursleden ultimo 2024:

Guus van Kleef

- Toezichthouder bij de RvT van Muis Sacrum Stadsschouwburg (MSA).

Dorien van Leeuwen

- HR, Marketing en Sales Manager KplusV;
- Marketing & Communicatie Stichting Microkrediet voor Moeders;
- Bestuurslid VVE Woningen Zwaluwpark.

Tiana Wilhelm

- Voorzitter Stichting Dichter bij Zutphen.

Bert Wanschers

- Eigenaar GWH consultancy BV;
- Voorzitter VVE Nieuw Haveke.

Stichting Eusebius Arnhem heeft de ANBI-status.

Governance

Het bestuur van SEA onderschrijft de beginselen van de Culturele Governance Code. In acht principes worden hierin de beginselen van goed bestuur en toezicht voor de culturele sector beschreven. In 2020 zijn door de Stichting een Visie op Governance, een Informatieprotocol en een Bestuurs- en Directiereglement opgesteld en vastgesteld. Op basis van deze documenten is de directeur verantwoordelijk voor de jaarlijkse exploitatie van de stichting.

Binnen het bestuur is kennis en ervaring voorhanden op de volgende gebieden: financiën, museummanagement, bouwkunde, HR, vrijwilligerszaken, marketing, juridische zaken, carillon/orgel, verandermanagement, exploitatie en governance. Bestuursleden besturen, adviseren en handelen onafhankelijk van hun eigen ondernemingen of werkgever. Het bestuur ontvangt een beperkte vergoeding van € 250 per jaar voor onkosten.

Meerjareavisie

Per januari 2021 is het in december 2020 vastgestelde Ondernemingsplan 2021-2024 van kracht. In dit Ondernemingsplan stelde Stichting Eusebius Arnhem zich het ambitieuze doel om de Eusebiuskerk, na afronding van de ingrijpende restauratie, te transformeren van een verouderde evenementenlocatie tot een culturele topattractie. In de bestuursvergadering van oktober 2023 is het ondernemingsplan geëvalueerd en de planning vastgesteld voor de totstandkoming van een nieuw ondernemingsplan. Het nieuwe Ondernemingsplan zal in juli 2025 worden vastgesteld.

1.3 Organisatie

Bedrijfsbureau

De directeur (Meike Verhagen) had in 2024 de regie op de exploitatie en het dagelijks onderhoud van de Eusebiuskerk. Zij werd daarbij ondersteund door een hospitalitymanager (Heleen Nusman), een officemanager/bestuurssecretaris (Odilia Evers) en een collectiebeheerder (Roos Otten). Voor de planning van de groepsbezoeken en evenementen is een zzp'er aangetrokken (Tanja van Adrichem) en voor het incidentele of regulier onderhoud van de installaties is er als zzp'er betrokken (Steven Withagen).

Bouwmanagement

Peter Koelewijn was tot 2022 bouwmanager van de grote restauratie en heeft sinds zijn officiële afscheid nog twee kleinere opdrachten lopen vanuit de Stichting: het voeren van het projectmanagement over de restauratie en renovatie van het grote Strumphlerorgel en de restauratie van de Cuyperskamer.

Vrijwilligers

Gemiddeld waren er in 2024 60 vrijwilligers werkzaam in en voor de Eusebiuskerk, met uitzondering van het (vrijwilligers-)bestuur. Deze vrijwilligers zijn van groot belang voor de organisatie; zij maken de dagelijkse openstelling van de Eusebiuskerk mogelijk. Sinds 2023 is er veel aandacht voor de veiligheid

Stichting Eusebius Arnhem, Arnhem

van de vrijwilligers (en bezoekers) door meer structurele ontruimings- en BHV oefeningen te organiseren. Om de vrijwilligers beter tegen de koude wintermaanden te beschermen heeft iedereen een warme en duurzaam ontwikkelde Eusebius-jas (in bruikleen) ontvangen van de bekende Arnhemse modeontwerper Sjaak Hullekes. 'Veilige' en persoonlijke communicatie vindt plaats met kleinschalige informatiesessies naast de vier grote vrijwilligersbijeenkomsten. Met kleinere 'praatgroepen' durven vrijwilligers zich meer uit te spreken over wat zij belangrijk vinden dan met grote bijeenkomsten.

Externe relaties

Kort na de verwerving van de museumstatus (oktober 2021) is SEA lid geworden van de Museumvereniging (vanaf november 2021). Dit biedt voordelen op het gebied van kennisdelen (onder de leden), het kunnen volgen van de Museum CAO (helderheid voor de betaalde krachten) en het implementeren van de Museumkaart. SEA is de Museum CAO per 1 januari 2022 gaan volgen en heeft de Museumkaart in december 2022 geïmplementeerd. SEA is sinds 2017 lid van de Coöperatie Erfgoed Gelderland, waarbij een groot aantal Gelderse musea en erfgoedinstellingen is aangesloten. De leden kunnen gebruik maken van diverse diensten en kunnen voor projecten een beroep doen op de provinciale subsidieregeling voor kleine en middelgrote musea. De directeur van SEA is voorzitter van het Grote Kerken Overleg (GKO) in Nederland. In dit overleg worden ervaringen uitgewisseld en inzichten gedeeld. Er wordt actief landelijk gelobbyd bij de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (RCE) en de Raad voor Cultuur. Met de Hogeschool Arnhem Nijmegen is er vanaf maart 2023 een Waterstof Living Lab opgericht in de Eusebiuskerk wat betekent dat studenten in de praktijk onderzoek kunnen doen.

De Eusebius werkt zeer proactief samen met vele partners uit de stad en regio. In het kort enkele uitgelicht: Focus filmtheater (onze zomerbeiaardconcerten zijn vanaf hun dak te beluisteren), ArtEZ hogeschool voor de kunsten (diverse studentenprojecten in de kerk), HAN (naast het Living Lab ook diverse andere activiteiten in de kerk), Ruimtekoers (verschillende burgerschap-activiteiten), vele sponsors en particulieren in het kader van het orgelproject, intensief contact is er met de lokale, provinciale en landelijke overheden vanwege diverse activiteiten, Fillip studios (kunstenaarsduo als artists in residence in de Eusebius), Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen (huurder van de Raadskapel met de Citystore), Citymarketing en Platform Binnenstad Arnhem (waarbij de Eusebius-directeur ook bestuurder is van Citymarketing en kwartiermaker van het Eusebiuskwartier), Prodesse (waarbij de Eusebius-directeur jurylid is van de Prodesseprijs), Gilde Stadswandelingen.

Tweemaal per jaar worden er door de Eusebius-organisatie relatiebijeenkomsten georganiseerd in de Eusebius. Hier worden ook de Vrienden voor uitgenodigd.

1.4 Exploitatie

De Eusebius wordt nu bijna drie jaar geëxploiteerd als 'culturele attractie'. Dat wil zeggen dat het gebouw vooral museaal wordt gebruikt en niet meer als locatie voor feesten en beurzen. Bezoekers kunnen zeven dagen per week terecht in de Eusebius voor de vaste museale exposities 'Glorie van Gelre' en 'Slag om Arnhem', waaronder ook de glazen balkons. In 2023 trok de Eusebius 60.000 betalende bezoekers, in 2024 waren dat er minder, namelijk 57.000. Een belangrijke factor zijn de wegblijvende cruiseboten in 2024 (en 2025). Nijmegen zag tot twee keer zoveel cruiseboten aanmeren vanwege de werkzaamheden aan de Arnhemse Rijnkade. In een krantenartikel staat dat het gaat om een verschil van ruim 500 boten die extra in Nijmegen zijn aangemeerd – en dus zijn wegbleven in Arnhem ("Bomvolle cruiseschepen liggen rijen dik aan de kade in Nijmegen: wat is er aan de hand?", de Gelderlander, 31 juli 2024). Dit wordt bevestigd op basis van het eigen bezoekersonderzoek (het noteren van postcodes van bezoekers) waar ten opzichte van 2023 6.000 minder bezoekers aan de Eusebius uit België en Duitsland zichtbaar is.

Meer in het algemeen is zichtbaar dat het aantal Museumkaartbezoekers met 5% stijgt in 2024 (van 35 naar 40% van het totaal aantal bezoekers). Het aandeel kinderen dat de Eusebius bezoekt is, dankzij de opstart van het educatieve Pr8 programma, iets toegenomen van 22% naar 23%.

Cultureel en maatschappelijk programmeren

Stichting Eusebius Arnhem onderzoekt sinds enkele jaren de mogelijkheid om, naast de vaste museale presentaties, ook actief te kunnen programmeren. Daarmee komt de stichting tegemoet aan de breed gedragen maatschappelijke opdracht aan musea om brede doelgroepen te bereiken en deze doelgroepen te binden. De wens tot programmeren komt ook voort uit het Europees Verdrag van Faro. Het verdrag roept op om na te denken over de vraag: waarom bewaren we erfgoed, voor wie, hoe zijn mensen betrokken en hoe komt erfgoed ten goede aan de hele samenleving? In de wens om structureel te willen programmeren trekt Stichting Eusebius Arnhem op met de andere landelijke grote stadskerken (Grote Kerken Overleg - GKO). Het gedeelde standpunt luidt dat de kostbaar gerestaureerde kerken actief kunnen worden ingezet voor maatschappelijke opgaven. Daarmee overstijgen zij de sectoren erfgoed en cultuur maar raken bijvoorbeeld ook economie (toerisme in binnensteden), milieu (duurzaamheid) en het sociaal domein (laagdrempelig ontmoeten, bezinning, dialoog). In 2023 zijn er verschillende gesprekken geweest vanuit het GKO met onder meer de Raad voor Cultuur en de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed en met diverse lokale overheden. De inzet van deze landelijk en lokaal gevoerde lobby is dat er uiteindelijk structureel budget beschikbaar komt voor programmering door de stadskerken. In 2024 identificeerde Berenschot in opdracht van het GKO de programmatische kansen voor de kerken en hun partners.

De Eusebius-organisatie is te klein om zelf te kunnen programmeren en beschikt nog niet over de budgetten om zelf te kunnen programmeren en organiseren. Daar staat tegenover dat er de afgelopen jaren andere slimme manieren gevonden zijn om maatschappelijke impact te generen. Zo is de Eusebiuskerk 'locatiegever' voor maatschappelijke en culturele activiteiten die goed aansluiten bij de locatiespecifieke voordelen van het gebouw en de verhalen van deze kerk. Samen met culturele en maatschappelijke organisaties in de stad en regio wordt er georiënteerd op wat deze partners, met hun eigen expertise en netwerken, in de Eusebius zouden kunnen programmeren. Zodoende is er ook in 2024 een aantal incidentele evenementen georganiseerd met een breed maatschappelijk bereik.

Om er een aantal uit te lichten:

Tijdens de Arnhemse UITnacht in januari was de Eusebius één van de hoofdlocaties met een immersieve beleving met 'Bring your own beamer' (BYOB) in samenwerking met Ontwerp Platform Arnhem, Verenigd Creatief Arnhem, ArtEZ Design/Art/Technology en Hands. BYOB is een wereldwijd open source concept dat door iedereen mag worden uitgevoerd en is bedoeld om nieuw talent laagdrempelig hun werk te laten exposeren. Het event werd door de deelnemers zelf georganiseerd en was daarmee een manier om een grote tentoonstelling te maken met een heel klein budget. Theatermaker Elky Rosa Gerritsen onderzocht met Ruimtekoers in oktober, binnen het project 'Plek', of deelname aan kunst en cultuur als middel kan worden ingezet om re-integratie van ex-gedetineerden in de samenleving te organiseren. Samen maakten zij een theatermanifest in de Eusebius over hun ontmoetingen. Hierbij stonden de talenten van deelnemers, elkaar ontmoeten, en zelf creëren centraal.

Eusebius experimenteert met online programmering met als doel om met kleine -niet kostbare- producties een groot publiek te bereiken. Hierbij worden de locatie specifieke voordelen optimaal benut. Denk aan de uitzonderlijke akoestiek of bijzondere lichtinval op de verschillende momenten van de dag. Muzikanten worden uitgenodigd om akoestisch en solo op te treden (zonder publiek). Hun optreden wordt gefilmd en in een videoclip online gedeeld. De video's zullen af en toe ook in het voorprogramma van Focus te zien zijn. Of juist iets heel anders als het gaat om het aanwenden van de locatie voor online programmering: de zeldzame slechtvalken die ieder jaar in de toren een nieuw nest met kuikens laten opgroeien en uitvliegen. In samenwerking met het programma 'Andere Arnhemmers' is er een camera geplaatst en via een livestream is te volgen hoe de eieren worden gelegd, zullen uitkomen en hoe de kuikens opgroeien. In de kerk is de livestream ook te volgen en wordt het proces van broeden uitgelegd en het programma Ander Arnhemmers gepromoot.

Het Arnhemse kunstenaarsduo Phillip Studios ontvangt een tijdelijke subsidie van de gemeente Arnhem. Zij zijn door de Eusebius voor twee jaar aangesteld als Artist in Residence. Phillip Studios onderzoekt de mogelijkheden van interactie met het publiek en maakt daarbij gebruik van de locatiespecifieke

voordelen van het gebouw zoals de akoestiek. In november 2023 openden zij hun eerste installatie in de Annakapel. In 2025 worden er nog twee installaties geopend in de kerkzaal. Hiermee verkent de Eusebius-organisatie de mogelijkheden van het organiseren van wisselexposities op verschillende plaatsen in het gebouw.

De oriëntatie op een project met kunstenaar Arno Coenen is in 2024 afgerond en besloten om het verder niet uit te voeren. Deze kunstenaar van 'de beerdertjes en covids op het dak van de Eusebius' had een interactieve installatie ontworpen voor de kerkzaal. Het zou gaan om een klimtoren van hout van negen meter hoogte. Een speels kunstwerk dat, in lijn met zijn kunst op de kerk, een verhaal moest vertellen over hoop en veerkracht na een grote crisis. Het zou een blikvanger moeten worden en een brug moeten slaan tussen de oude verhalen in de kerk en het heden: die van hoop en veerkracht van een samenleving na verwoesting. De subsidieaanvragen werden in 2023 in gang gezet maar de begroting was helaas niet sluitend te krijgen.

Stichting Eusebius Arnhem streeft de komende jaren naar een uiteindelijk meer structurele programmering. Daarmee kan beter tegemoetgekomen worden aan de wens om naast het aantrekken van bredere doelgroepen, deze ook meer te binden. Daarnaast wordt voor Arnhemmers beter duidelijk waar de Eusebius voor staat en voor gaat. Anders gezegd kunnen de verhalen van deze kerk meer actief worden gedeeld en maatschappelijk worden benut. Denk bijvoorbeeld aan de iconische betekenis van de kerk rond Slag om Arnhem en hieruit voortkomend de thema's 'veerkracht' en 'vrijheid'. Jaarlijks worden er in de Eusebius herdenkingen en herdenkingsconcerten georganiseerd op 4 mei en, sinds 2019, ook jaarlijks rond 17 september. De Eusebius-organisatie wil meer structurele programmering aanbieden rond deze belangrijke en actuele maatschappelijke thema's. Zo is in mei 2024 in de kerk een inclusieve vrijheidsmaaltijd georganiseerd. De Eusebius zal een vaste partner worden in de jaarlijkse organisatie van de vrijheidsmaaltijd.

De afgelopen jaren is er ook gewerkt aan een meer stevige educatieve programmering, om de verhalen van de kerk ook onder jongeren onder de aandacht te brengen. De eerste stap is in 2023 gezet met het bij de balie gratis aanbieden van een knutselpakket voor gezinnen. Jongeren versieren een eigen houten fluitje waarbij de aandacht wordt gevestigd op de werking en restauratie van het orgel. Een volgende belangrijke stap is in 2024 gezet met de vaste deelname van de Eusebius binnen het cultuurconvenant Pr8. Binnen dit programma bezoeken alle Arnhemse basisschoolleerlingen in acht jaar tijd een keer de acht deelnemende instellingen. De Eusebius mag alle groepen 1 en 2 ontvangen (800 kinderen per jaar) en hiervoor is een prachtig programma ontwikkeld dat wordt uitgevoerd door een zestal museumdocenten.

De Eusebius verwierf in 2024 opnieuw de Green Key Gold certificering, een internationaal keurmerk voor duurzame bedrijven in de recreatie- en vrijetijdsbranche en zakelijke markt.

Het resultaat van de exploitatie van de kerk laat in 2024 een positief saldo zien van € 73.397. In verband met de hoge uitgevallen kosten voor de restauratie van de Cuyperskamer zal € 60.000 van dit resultaat worden bestemd voor dit project.

1.5 Restauratie

Restauratie Cuyperskamer

De Cuyperskamer, gelegen tegen de noordzijde van de kooromgang, is ontworpen door architect Joseph Cuypers en in 1904 opgeleverd.

De restauratie van de Cuyperskamer is in 2023 gestart en is in februari 2025 afgerond. De uitvoering heeft meer tijd in beslag genomen dan gedacht, vooral omdat bij de restauratie bleek, dat een deel van de houten kap en de verdiepingsvloer was aangetast door bruinrot, een zwam, die houtvervanging en bestrijding nodig maakt. Dit koste tijd en geld. Ook de verlenging van de bouwtijd heeft prijsverhogend gewerkt. Gelukkig zijn aanvullende subsidies verstrekt door de Provincie Gelderland en de gemeente

Stichting Eusebius Arnhem, Arnhem

Arnhem en hebben enkele particulieren aanzienlijke schenkingen gedaan.

De Cuyperskamer is een sfeervolle ruimte geworden die zal worden ingezet voor ontvangsten en representatieve doeleinden. De gemeente Arnhem heeft 12 monumentale stoelen uit het stadhuis, uit dezelfde periode als de bouw van de Cuyperskamer, in bruikleen gegeven. Deze stoelen zullen waar nodig worden gerestaureerd, alvorens deze in de Cuyperskamer worden geplaatst.

Herstel looddiefstal

In augustus 2022 is een grote hoeveelheid lood gestolen van de daken van de consistorie en de kooromgang. In 2023 is het buitenwerk van de schade hersteld. Het herstel van de waterschade aan de gewelven binnen in de kooromgang is afgerond in de loop van 2024.

1.6 Fondsenwerving

De fondsenwerving in 2024 stond grotendeels in het teken van de werving voor de restauratie van het Strumphlerorgel. Voor de campagne was in 2023 een uitgebreide campagne en website gelanceerd - www.geefklank.nl - met een uitgebreid donatieprogramma. In de kerkzaal stond ook in 2024 een groot scherm waar bezoekers vanaf 25 euro hun eigen foto kunnen uploaden. De campagne in de kerkzaal loopt door tot eind 2025. Tot en met 2024 heeft de campagne € 110.000 opgeleverd.

Het bestuur en directie van Stichting Eusebius Arnhem is de overheden, fondsen en schenkers zeer dankbaar voor alle bijdragen!

In 2024 is de financiële eindafrekening en het eindverslag van de restauratie en de Verhalen uit de Eusebius voltooid en met een accountantsverklaring onder de verschillende overheden en fondsen verspreid.

De gemeente Arnhem heeft subsidie voor het beheer van de toren en het schip vastgesteld op € 239.700 per jaar.

1.7 Orgel en carillon/beheer gebouw

Voor onderhoud van orgel en carillon en de honorering van de stadsorganist en stadsbeiaardier is een gemeentelijke subsidie toegekend van € 35.462 per jaar. De activiteiten zijn vastgelegd in een afzonderlijk verslag.

Restauratie Strumphlerorgel

Begin 2023 is de grote restauratie van het monumentale Strumphlerorgel gestart. De eerste stap was het volkomen leeghalen van de orgelkas, waaronder ca 3.400 orgelpijpen. Het binnenwerk is in 2024 ingrijpend gerestaureerd in de werkplaats van de orgelbouwer in Utrecht. Eind 2024 is begonnen met het terugplaatsen van het binnenwerk in de orgelkas.

De wenteltrap en het bordes uit het torenportaal worden verplaatst naar de kerkzaal/zijbeuk, aan de rechterkant van het orgel. Hierdoor ontstond ruimte voor de grote spaanbalgconstructie tegen de achterwand van het orgel in het torenportaal. De balgstelling in het torenportaal is eind 2024 opgeleverd. Er is een steiger voor het orgel geplaatst, tot aan het gewelf. Hierdoor kon ook de waterschade aan het gewelf worden hersteld. De afwerking van de orgelkas bleek bij nadere inspectie in zeer slechte staat. Er was sinds de Wederopbouw vrijwel niets gedaan aan de buitenzijde van het orgel. Door aanvullende subsidies van de Provincie Gelderland, de gemeente Arnhem en enkele particulieren is het mogelijk geworden om voldoende budget te vinden voor het schilderwerk van de orgelkas en het herstel van de beeldengroepen en het verguldwerk. Begin 2025 is begonnen met het schilderwerk, in een Ahorn-imitatie, gelijk aan die uit de tijd van de Wederopbouw.

Het Strumphlerorgel kan vanaf begin september 2025 weer bespeeld worden.

Stichting Eusebius Arnhem, Arnhem

De in 2017 aangestelde Stadsbeiaardier Bob van der Linde zorgt iedere zaterdag voor de wekelijkse bespeling van het beiaard. Sinds 2019 is er jaarlijks een zomerbeiaardfestival waarbij vier keer een avondconcert wordt gegeven in samenwerking met gastbeiaardiers. Dit festival wordt uitgevoerd in samenwerking met Focus Filmtheater Arnhem, waar bezoekers een gratis ticket kunnen boeken om het concert (zonder omgevingsgeluid) vanaf het dakterras te kunnen beluisteren. Verdere samenwerking is er met de naastgelegen horeca: bezoekers luisteren gratis mee vanaf de verschillende terrassen. Promotie gebeurt vooraf met flyers en tijdens concerten worden er op terrassen en bij Focus handouts met het muziekprogramma uitgedeeld.

Collectie & museumstatus

In 2018 is door een vrijwilliger een start gemaakt met de registratie van de collectie van de Eusebiuskerk. Alle historische objecten worden geregistreerd, gedocumenteerd en gefotografeerd in het professionele registratiesysteem Kerkcollectie Digitaal. Tevens is een collectiebeleid geschreven en geïmplementeerd. Collectieregistratie en –beleid zijn van groot belang voor een goed behoud en beheer van de collectie. De afgelopen jaren deden Wim Vermei (vrijwilliger) en Pauline Zwetheul (oud-vrijwilliger collectiebeheer) onderzoek naar de grafzerken in de Eusebius. Zij hebben hun boeiende inzichten publiekelijk toegankelijk gemaakt met een website (www.grafzerken-eusebius.nl).

Storingen en problemen

We ervaren de klimaatveranderingen met het stijgende water in de Rijn wat resulteerde in een lange periode wateroverlast in de grafkelders. De grote beamer in de kelder is lange tijd defect geweest en de kelders voor periodes niet of deels toegankelijk. Het water is met een handmatig aangestuurde pomp met grote slangen door de kerkzaal weggepompt. Een automatisch systeem zal worden aangebracht om het toekomstige stijgende water eenvoudiger en minder zichtbaar weg te kunnen pompen. Niet minder ingrijpend was een blikseminslag die alle elektronica in het gebouw ontregelde en beschadigde en maakte dat we een week moesten sluiten en wekenlang in de weer waren met brandwachten, monteurs en schade-experts.

1.8 Jaarrekening

De jaarrekening 2024 van Stichting Eusebius Arnhem is in de vergadering van het bestuur op 21 mei 2025 te Arnhem goedgekeurd en vastgesteld.

Het bestuur dankt alle bij de Stichting Eusebius Arnhem betrokkenen, of zij dat nu doen als onderdeel van hun professionele beroepsuitoefening, als vrijwilliger of als bezoeker. Zonder het vertrouwen, de inzet en betrokkenheid van u allen, zouden wij als Stichting niet dat kunnen bereiken, wat we ook in het nieuwe Ondernemingsplan centraal stellen: het zijn van een plek voor alle bewoners van Arnhem de regio, die het waard is om te bezoeken.

2. JAARREKENING

2.1 Balans per 31 december 2024

(na voorstel resultaatbestemming)

		31 december 2024		31 december 2023	
		€	€	€	€
ACTIVA					
Vaste activa					
<i>Materiële vaste activa</i>	1				
Restauratie		258.185		258.185	
Herbestemming		444.220		504.768	
Inventaris		19.426		15.225	
Materiële vaste activa in uitvoering		-		26.567	
			721.831		804.745
<i>Financiële vaste activa</i>					
Overige vorderingen	2		1.080.732		1.152.331
Vlottende activa					
<i>Voorraden</i>	3		9.128		10.985
<i>Vorderingen</i>					
Vorderingen op handelsdebiteuren	4	13.991		18.516	
Belastingen en premies sociale verzekeringen	5	29.147		76.674	
Overige vorderingen en overlopende activa	6	172.880		278.931	
			216.018		374.121
<i>Liquide middelen</i>	7		1.012.415		1.296.346
Totaal activazijde			3.040.124		3.638.528

		31 december 2024		31 december 2023	
		€	€	€	€
PASSIVA					
Eigen vermogen	8				
Bestemmingsreserves	9	376.924		315.159	
Bestemmingsfondsen	10	216.574		216.574	
Vrij besteedbaar vermogen	11	142.821		131.189	
			736.319		662.922
Voorzieningen					
Voorziening groot onderhoud	12		150.008		100.004
Langlopende schulden					
Langlopende leningen	13		1.518.142		1.626.098
Kortlopende schulden					
Schulden aan banken	14	-		24	
Aflossingsverplichtingen	15	111.244		97.123	
Schulden aan leveranciers en handelskredieten		180.216		302.468	
Schulden ter zake van belastingen en premies sociale verzekeringen	16	10.131		8.954	
Kortlopende overige schulden en overlopende passiva	17	334.064		840.935	
			635.655		1.249.504
Totaal passivazijde			<u>3.040.124</u>		<u>3.638.528</u>

2.2 Staat van baten en lasten over 2024

		2024	Begroting 2024	2023
		€	€	€
Baten	18			
Baten uit levering producten en diensten	19	669.785	695.152	664.142
Ontvangen subsidies en donaties	20	297.746	286.400	300.373
		<u>967.531</u>	<u>981.552</u>	<u>964.515</u>
Lasten				
Inkoopwaarde geleverde producten en diensten	21	31.551	9.892	30.093
Personeelskosten	22	243.898	246.480	254.864
Afschrijvingen materiële vaste activa	23	83.837	65.151	58.377
Huisvestingskosten	24	172.669	159.000	149.441
Museum en collectiekosten	25	38.544	49.200	49.227
Verkoop- en promotiekosten	26	53.437	70.000	40.131
Onderhoud gebouw	27	165.959	190.720	142.779
Kantoorkosten	28	14.761	12.285	14.947
Algemene kosten	29	68.577	75.865	90.682
Kosten orgel en beiaard	30	30.421	80.700	30.878
Totaal van som der kosten		<u>903.654</u>	<u>959.293</u>	<u>861.419</u>
Totaal van bedrijfsresultaat		<u>63.877</u>	<u>22.259</u>	<u>103.096</u>
Rentebaten en soortgelijke opbrengsten	31	26.695	23.000	16.116
Rentelasten en soortgelijke kosten	32	-17.175	-17.000	-17.934
Financiële baten en lasten		<u>9.520</u>	<u>6.000</u>	<u>-1.818</u>
Totaal van netto resultaat		<u>73.397</u>	<u>28.259</u>	<u>101.278</u>
		<u>2024</u>		<u>2023</u>
		€		€
Resultaatbestemming				
Bestemmingsreserve restauratie/fondsenwerving		-		-232.816
Bestemmingsreserve groot onderhoud orgel en beiaard		-		100.000
Bestemmingsreserve exploitatie orgel en beiaard		1.765		3.122
Bestemmingsreserve Cuyperskamer		60.000		-
Vrij besteedbaar vermogen		11.632		230.972
		<u>73.397</u>		<u>101.278</u>

2.3 Grondslagen van waardering en resultaatbepaling

Informatie over de rechtspersoon

Vestigingsadres en inschrijfnummer handelsregister

Stichting Eusebius Arnhem is feitelijk en statutair gevestigd op Kerkplein 1, 6811 EB te Arnhem en is ingeschreven bij het handelsregister onder nummer 09084933.

Algemene toelichting

De belangrijkste activiteiten van de rechtspersoon

De activiteiten van de stichting betreffen de exploitatie en het beheer van kerk en toren.

De exploitatie-activiteiten betreffen:

- verhuur van kerk en andere ruimten ten behoeve van verschillende evenementen, recepties e.d.;
- het zelf organiseren van tentoonstellingen, concerten e.d.;
- het openstellen van de toren en de kerk voor bezoek aan de museale presentaties.

Algemene grondslagen voor verslaggeving

De standaarden op basis waarvan de jaarrekening is opgesteld

Deze jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de Richtlijn voor de jaarverslaggeving RJ 640 Organisaties zonder winststreven.

De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij de desbetreffende grondslag voor de specifieke balanspost anders wordt vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde, tenzij anders vermeld.

De baten en lasten worden toegerekend aan de periode waarop deze betrekking hebben. Baten worden slechts opgenomen voorzover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Grondslagen

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd op verkrijgingsprijs, onder aftrek van ontvangen investeringssubsidies en verminderd met cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen.

De afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs, rekening houdend met een eventuele residuwaarde. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikneming.

Voorraden

Voorraden handelsgoederen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of lagere opbrengstwaarde onder aftrek van een voorziening voor incourantheid.

Deze lagere netto-opbrengstwaarde wordt bepaald door individuele beoordeling van de voorraden.

Vorderingen

De vorderingen worden opgenomen tegen nominale waarde onder aftrek van de noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid.

Liquide middelen

Liquide middelen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Voorziening voor groot onderhoud

Voor uitgaven voor groot onderhoud van gebouwen wordt een voorziening gevormd om deze lasten gelijkmatig te verdelen over een aantal boekjaren. De toevoegingen aan de voorziening wordt bepaald op basis van het geschatte bedrag van het groot onderhoud en de periode die telkens tussen de werkzaamheden voor groot onderhoud verloopt.

Kortlopende schulden

Schulden zijn gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Indien er geen sprake is van agio of disagio of transactiekosten is de geamortiseerde kostprijs gelijk aan de nominale waarde van de schuld. Schulden zijn gerangschikt onder de kortlopende schulden als deze binnen 12 maanden na balansdatum kunnen worden opgeëist en onder de langlopende schulden als dit niet het geval is.

De bepaling van het resultaat

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de opbrengstwaarde van de geleverde prestaties en de kosten en andere lasten over het jaar. De opbrengsten op transacties worden verantwoord in het jaar waarin zij zijn gerealiseerd.

Subsidiebaten

Subsidiebaten worden in de staat van baten en lasten verantwoord op basis van de subsidietoezegging. Investeringsubsidies worden in mindering gebracht op de geactiveerde investeringen. De subsidies worden verantwoord op basis van beschikkingen. De definitieve subsidies worden veelal achteraf vastgesteld aan de hand van de werkelijk bestede kosten. Eventuele verschillen tussen de verantwoorde en de definitief vastgestelde subsidie zullen in het jaar van definitieve vaststelling worden verantwoord.

2.4 Toelichting op de balans

Vaste activa

1 Materiële vaste activa

	Restauratie	Herbestem- ming	Inventaris	Materiële vaste activa in uitvoering	Totaal
	€	€	€	€	€
Stand per 1 januari 2024					
Verkrijgings- of vervaardigings- prijs	31.578.219	1.718.678	51.072	26.567	33.374.536
Cumulatieve afschrijvingen	-	-129.035	-35.847	-	-164.882
Ontvangen subsidies *)	-31.320.034	-1.084.875	-	-	-32.404.909
Boekwaarde per 1 januari 2024	<u>258.185</u>	<u>504.768</u>	<u>15.225</u>	<u>26.567</u>	<u>804.745</u>
Mutaties					
Investerings	-	-	9.923	-	9.923
Afschrijvingen	-	-60.548	-5.722	-	-66.270
Desinvesteringen	-	-	-	-26.567	-26.567
Saldo mutaties	<u>-</u>	<u>-60.548</u>	<u>4.201</u>	<u>-26.567</u>	<u>-82.914</u>
Stand per 31 december 2024					
Verkrijgings- of vervaardigings- prijs	31.578.219	1.718.678	60.995	-	33.357.892
Cumulatieve afschrijvingen	-	-189.583	-41.569	-	-231.152
Ontvangen subsidies *)	-31.320.034	-1.084.875	-	-	-32.404.909
Boekwaarde per 31 december 2024	<u>258.185</u>	<u>444.220</u>	<u>19.426</u>	<u>-</u>	<u>721.831</u>

Afschrijvingspercentages:

- Restauratie: 0%
- Herbestemming: 5 - 6,67%
- Inventaris: 10 - 20%
- Vaste activa in uitvoering: 0%

*) Voor zover tegenover de (cumulatief) ontvangen subsidie geen investeringen zijn gedaan, is de subsidie als vooruitontvangen post onder de kortlopende schulden verantwoord. Voor zover de gesubsidieerde investeringen hoger zijn dan de ontvangen voorschotten op toegezegde subsidies, is het saldo opgenomen onder de vorderingen onder de vlottende activa.

Financiële vaste activa**2 Overige vorderingen**

	<u>2024</u>	<u>2023</u>
	€	€
Nog te ontvangen subsidie Gemeente Arnhem		
Stand per 1 januari	1.223.221	1.293.410
Ontvangen in het boekjaar	<u>-70.890</u>	<u>-70.189</u>
	1.152.331	1.223.221
Te ontvangen komend boekjaar	<u>-71.600</u>	<u>-70.890</u>
Totaal	<u><u>1.080.731</u></u>	<u><u>1.152.331</u></u>

De nog te ontvangen subsidie Gemeente Arnhem heeft betrekking op de in 2019 toegezegde bijdrage van de Gemeente Arnhem ter grootte van € 1.500.000. Deze subsidie wordt in 20 jaar ontvangen en hangt samen met de ontvangen lening Gemeente Arnhem. De in het volgende boekjaar te ontvangen subsidie is opgenomen onder de overige vorderingen en overlopende activa.

Vlottende activa

	<u>31-12-2024</u>	<u>31-12-2023</u>
	€	€
3 Voorraden		
Handelsgoederen	<u>9.128</u>	<u>10.985</u>
Een voorziening wegens incourantheid wordt niet noodzakelijk geacht.		
Vorderingen		
4 Vorderingen op handelsdebiteuren		
Debiteuren	<u>13.991</u>	<u>18.516</u>
Een voorziening voor dubieuze debiteuren wordt niet noodzakelijk geacht.		
5 Belastingen en premies sociale verzekeringen		
Omzetbelasting	<u>29.147</u>	<u>76.674</u>

	31-12-2024	31-12-2023
	€	€
6 Overige vorderingen en overlopende activa		
Nog te ontvangen subsidie Gemeente Arnhem	71.599	70.890
Nog te ontvangen bijdragen Cuyperskamer	39.910	-
Nog te ontvangen afrekening museum jaarkaart	22.867	21.766
Nog te ontvangen rente	18.051	7.219
Verzekeringen	11.321	18.920
Nog te ontvangen afrekening Vriendenloterij	7.100	-
Nog te ontvangen schadeuitkering koper- en looddiefstal	-	151.032
Vooruitontvangen subsidies	-	8.000
Diversen	2.032	1.104
	<u>172.880</u>	<u>278.931</u>

7 Liquide middelen

Kas	275	1.225
Overlopende kruisposten	3.551	1.476
Rabobank	1.008.589	1.293.645
	<u>1.012.415</u>	<u>1.296.346</u>

8 Eigen vermogen

	Bestem- mingsreser- ves	Bestem- mings- fondsen	Vrij besteedbaar vermogen	Totaal
	€	€	€	€
Stand per 1 januari 2024	315.159	216.574	131.189	662.922
Mutatie uit resultaatverdeling	61.765	-	11.632	73.397
Stand per 31 december 2024	<u>376.924</u>	<u>216.574</u>	<u>142.821</u>	<u>736.319</u>

	31-12-2024	31-12-2023
	€	€
9 Bestemmingsreserves		
Bestemmingsreserve beheer/onderhoud	203.900	203.900
Bestemmingsreserve groot onderhoud orgel en beiaard	113.024	113.024
Bestemmingsreserve exploitatie orgel en beiaard	-	-1.765
Bestemmingsreserve Cuyperskamer	60.000	-
	<u>376.924</u>	<u>315.159</u>

	2024	2023
	€	€
Bestemmingsreserve beheer/onderhoud		
Stand per 1 januari	203.900	203.900
Mutaties	-	-
Stand per 31 december	<u>203.900</u>	<u>203.900</u>
Bestemmingsreserve groot onderhoud orgel en beiaard		
Stand per 1 januari	113.024	13.024
Resultaatverdeling	-	100.000
Stand per 31 december	<u>113.024</u>	<u>113.024</u>
Bestemmingsreserve exploitatie orgel en beiaard		
Stand per 1 januari	-1.765	-4.887
Resultaatverdeling	1.765	3.122
Stand per 31 december	<u>-</u>	<u>-1.765</u>
Bestemmingsreserve Cuyperskamer		
Stand per 1 januari	-	-
Resultaatverdeling	60.000	-
Stand per 31 december	<u>60.000</u>	<u>-</u>
10 Bestemmingsfondsen		
Bestemmingsfonds instandhouding Eusebiuskerk	<u>216.574</u>	<u>216.574</u>
Bestemmingsfonds instandhouding Eusebiuskerk		
Stand per 1 januari	216.574	216.574
Mutaties	-	-
Stand per 31 december	<u>216.574</u>	<u>216.574</u>

Op 27 december 2005 zijn Stichting Grote of Eusebiuskerk en Stichting Eusebius Arnhem overeengekomen dat het batig saldo uit liquidatie van eerstgenoemde stichting is overgemaakt naar Stichting Eusebius Arnhem. Stichting Eusebius Arnhem reserveert dat batig saldo en wendt dit aan voor de instandhouding van de Grote of Eusebiuskerk met prioriteit voor buitenonderhoud (exclusief toren).

Informatieverschaffing over bestemmingsreserves

Het bestuur heeft binnen het eigen vermogen van de stichting een aantal specifieke doelstellingen geformuleerd. Hiervoor zijn bestemmingsreserves gevormd, die muteren via de resultaatverdeling.

11 Vrij besteedbaar vermogen

Stand per 1 januari	131.189	-99.783
Uit resultaatverdeling	11.632	230.972
Stand per 31 december	<u>142.821</u>	<u>131.189</u>

Voorzieningen

	2024	2023
	€	€
12 Voorziening groot onderhoud		
Stand per 1 januari	100.004	50.000
Dotatie boekjaar	50.004	50.004
Stand per 31 december	<u>150.008</u>	<u>100.004</u>

Langlopende schulden

	31-12-2024	31-12-2023
	€	€
13 Langlopende leningen		
Lening Gemeente Arnhem	1.080.731	1.152.330
Achtergestelde lening Nationaal Restauratiefonds	437.411	473.768
	<u>1.518.142</u>	<u>1.626.098</u>

	2024	2023
	€	€
Lening Gemeente Arnhem		
Saldo per 1 januari	1.223.221	1.293.410
Aflossing	<u>-70.891</u>	<u>-70.189</u>
	1.152.330	1.223.221
Kortlopend deel	<u>-71.599</u>	<u>-70.891</u>
Saldo per 31 december	<u>1.080.731</u>	<u>1.152.330</u>

Bij besluit van het College van Burgemeester en Wethouders van 24 september 2019 is door de gemeente Arnhem aan stichting Eusebius een geldlening verstrekt in hoofdsom groot € 1.500.000. Over het niet afgeloste saldo is een jaarlijkse rente verschuldigd van 1%. De lening zal worden afgelost in de vorm van 20 jaarlijkse annuïtaire bedragen van € 83.122,97, voor het eerst op 1 december 2020. Dit bedrag zal middels een jaarlijkse subsidie worden verrekend.

Het deel van de lening met een looptijd van langer dan 5 jaar bedraagt € 787.101.

Zolang de lening niet geheel is afgelost, is de voorafgaande goedkeuring van Burgemeester en Wethouders nodig voor de volgende (rechts)handelingen:

1. Vervreemden of bezwaren van onroerende zaken;
2. Aangaan van leningen of borgtochten;
3. Het verzekerde bedrag voor brandschade;
4. Statutenwijzigingen;
5. Het berusten in een tegen geldneemster ingestelde rechtsvordering.

	2024	2023
	€	€
Achtergestelde lening Nationaal Restauratiefonds		
Saldo per 1 januari	500.000	500.000
Aflossing	-22.944	-
	477.056	500.000
Kortlopend deel	-39.645	-26.232
Totaal	437.411	473.768

Dit betreft een monumentenlening ad € 500.000 verstrekt door het Nationaal Restauratiefonds. De looptijd bedraagt 180 maanden waarvan de eerste 36 maanden alleen rente verschuldigd is. Na 36 maanden wordt de lening in 144 maandelijkse annuïteiten van € 3.686,17 terugbetaald. De rente bedraagt 1% en staat gedurende de looptijd vast. De lening is achtergesteld ten opzichte van alle andere schuldeisers.

Het deel van de lening met een looptijd van langer dan 5 jaar bedraagt € 274.809.

Kortlopende schulden

	31-12-2024	31-12-2023
	€	€
14 Schulden aan banken		
ABN AMRO, bestuursrekening	-	24
15 Aflossingsverplichtingen		
Lening Gemeente Arnhem	71.599	70.891
Achtergestelde lening Nationaal Restauratiefonds	39.645	26.232
	111.244	97.123
16 Schulden ter zake van belastingen en premies sociale verzekeringen		
Loonheffing	7.521	6.626
Pensioenen	2.610	2.328
	10.131	8.954

	31-12-2024	31-12-2023
	€	€
17 Kortlopende overige schulden en overlopende passiva		
Vooruitontvangen bijdragen orgel	187.919	448.625
Vooruitontvangen subsidie SIM - Toren	65.853	46.368
Vooruitontvangen subsidie waterstof project	18.708	18.708
Vooruitontvangen subsidie SIM - Kerk	12.483	9.124
Accountantskosten	10.000	27.030
Vooruitgefactureerde omzet	10.000	10.000
Nog te ontvangen inkoopfacturen	8.463	21.999
Vakantiegeldverplichting	6.855	5.964
Energiekosten	6.182	615
Nog te betalen museum jaarkaarten	4.137	-
Vakantiedagen	3.464	4.054
Vooruitontvangen bijdragen Cuyperskamer	-	128.005
Nog te ontvangen inkoopfactuur restauratie	-	107.443
Nog te betalen gratificaties	-	13.000
	<u>334.064</u>	<u>840.935</u>

Niet in de balans opgenomen rechten, verplichtingen en regelingen

Informatieverschaffing over niet in de balans opgenomen verplichtingen

Op 26 augustus 2020 is door Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed een subsidiebeschikking afgegeven voor een bedrag van € 138.411 voor de instandhouding van de Eusebiustoren over de periode 2021 tot en met 2026. De afrekening zal plaatsvinden na de subsidieperiode.

Op 30 augustus 2022 is door Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed een subsidiebeschikking afgegeven voor een bedrag van € 105.166 voor de instandhouding van de kerk over de periode 2023 tot en met 2028. De afrekening zal plaatsvinden na de subsidieperiode.

2.5 Toelichting op de staat van baten en lasten

	2024	Begroting 2024	2023
	€	€	€
18 Baten			
Baten uit levering producten en diensten	669.785	695.152	664.142
Ontvangen subsidies en donaties	297.746	286.400	300.373
	<u>967.531</u>	<u>981.552</u>	<u>964.515</u>
19 Baten uit levering producten en diensten			
Kaartverkoop	570.182	639.600	557.145
Gebruiksvergoeding kerk	66.913	23.000	70.710
Huuropbrengst Citystore	29.833	32.552	31.973
Omzet winkelverkoop	1.033	-	3.076
Diversen	1.824	-	1.238
	<u>669.785</u>	<u>695.152</u>	<u>664.142</u>
20 Ontvangen subsidies en donaties			
Gemeente Arnhem Bijdrage in de beheerkosten	239.700	239.700	229.865
Gemeente Arnhem Subsidie orgel en beiaard	35.462	37.400	34.000
RCE Subsidie Schets maatschappelijke betekenis Grote Kerken door Berenschot	12.100	-	-
Ontvangen donaties	10.484	9.300	36.508
	<u>297.746</u>	<u>286.400</u>	<u>300.373</u>
21 Inkoopwaarde geleverde producten en diensten			
Inkoopwaarde kaarten, boeken en magazines	1.857	-	-
Directe kosten gebruik kerk	29.694	9.892	30.093
	<u>31.551</u>	<u>9.892</u>	<u>30.093</u>
22 Personeelskosten			
Lonen	156.701	149.710	156.393
Sociale lasten	24.040	22.756	21.977
Pensioenlasten	19.781	18.714	17.845
Overige personeelskosten	43.376	55.300	58.649
	<u>243.898</u>	<u>246.480</u>	<u>254.864</u>

	2024	Begroting 2024	2023
	€	€	€
Overige personeelskosten			
Kostenvergoedingen vrijwilligers	13.507	9.000	21.263
Kosten inleen derden	10.521	5.400	6.013
Ziekteverzuimverzekering	10.457	8.400	8.228
Studie- en opleidingskosten	-	10.000	-
Bedrijfskleding	-	10.000	10.000
Overige personeelskosten	8.891	12.500	13.145
	<u>43.376</u>	<u>55.300</u>	<u>58.649</u>
 23 Afschrijvingen materiële vaste activa			
Afschrijvingskosten herbestemming	60.548	60.000	55.828
Afschrijvingskosten inventaris	5.722	5.151	7.445
	<u>66.270</u>	<u>65.151</u>	<u>63.273</u>
Boekresultaat desinvestering activa	17.567	-	-4.896
	<u>83.837</u>	<u>65.151</u>	<u>58.377</u>
 24 Huisvestingskosten			
Energiekosten	67.709	92.000	85.454
Verzekeringspremie	63.452	40.300	30.632
Schoonmaakkosten	37.226	25.200	27.732
Onroerende zaakbelasting	-1.936	400	326
Overige huisvestingskosten	6.218	1.100	5.297
	<u>172.669</u>	<u>159.000</u>	<u>149.441</u>
 25 Museum en collectiekosten			
Podcatchers	17.754	19.500	17.638
Kosten e-tickets	14.920	12.900	14.273
Collectiebeheer	3.675	4.400	5.402
Onderhoud experience	1.725	9.200	6.843
Overige museum en collectiekosten	470	3.200	5.071
	<u>38.544</u>	<u>49.200</u>	<u>49.227</u>
 26 Verkoop- en promotiekosten			
Reclame- en advertentiekosten	33.076	20.300	31.429
Marketingkosten	16.401	37.600	-
Website/logo/huisstijl	3.699	11.700	8.350
Overige verkoopkosten	261	400	352
	<u>53.437</u>	<u>70.000</u>	<u>40.131</u>

	2024	Begroting 2024	2023
	€	€	€
27 Onderhoud gebouw			
Dotatie voorziening groot onderhoud	50.004	50.000	50.004
Onderhoud toren	49.295	12.200	5.955
Onderhoud schip	37.041	23.200	26.403
Onderhoud algemeen	28.246	83.900	1.850
Onderhoud lift	1.373	21.420	58.567
	<u>165.959</u>	<u>190.720</u>	<u>142.779</u>
28 Kantoorkosten			
Kosten automatisering	10.866	7.245	10.389
Telefoon- en internetkosten	1.783	2.625	2.340
Kantoorbenodigdheden	836	630	553
Porti	423	210	155
Overige kantoorkosten	853	1.575	1.510
	<u>14.761</u>	<u>12.285</u>	<u>14.947</u>
29 Algemene kosten			
Abonnementen en contributies	12.739	10.800	9.106
Kosten financiële administratie	12.449	13.440	15.797
Advieskosten	10.565	13.400	10.799
Accountantskosten jaarrekeningcontrole	10.000	13.125	16.500
Bestuurskosten	9.953	4.600	5.135
Opleiding- en cursuskosten	4.760	7.100	6.261
Representatiekosten	2.965	2.700	4.255
Kosten salarisadministratie	2.148	1.100	1.308
Verzekeringen	1.741	1.900	3.501
Facilitaire kosten	-	300	1.372
Accountantskosten subsidiecontrole	-	-	14.530
Overige algemene kosten	1.257	7.400	2.118
	<u>68.577</u>	<u>75.865</u>	<u>90.682</u>
30 Kosten orgel en beiaard			
Kosten beiaardier	16.722	14.200	15.695
Kosten stadsorganist	13.699	14.600	13.611
Onderhoudskosten orgel en beiaard	-	50.000	218
Overige kosten orgel en beiaard	-	1.900	1.354
	<u>30.421</u>	<u>80.700</u>	<u>30.878</u>

Financiële baten en lasten

	2024	Begroting 2024	2023
	€	€	€
31 Rentebaten en soortgelijke opbrengsten			
Ontvangen bankrente	14.463	11.000	3.182
Disconteringsvoordeel nog te ontvangen subsidie Gemeente Arnhem	12.232	12.000	12.934
	<u>26.695</u>	<u>23.000</u>	<u>16.116</u>
32 Rentelasten en soortgelijke kosten			
Rente leningen o/g	<u>17.175</u>	<u>17.000</u>	<u>17.934</u>
Rente leningen o/g			
Rente lening Gemeente Arnhem	12.232	12.000	12.934
Rente achtergestelde lening Nationaal Restauratiefonds	4.943	5.000	5.000
	<u>17.175</u>	<u>17.000</u>	<u>17.934</u>

2.6 Overige toelichtingen

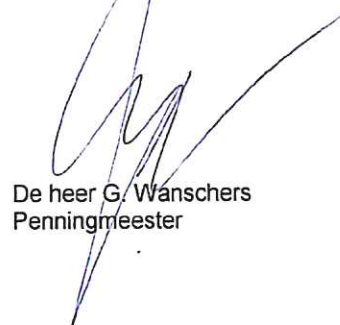
Gemiddeld aantal werknemers

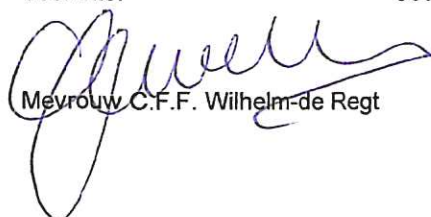
	2024	2023
Totaal van gemiddeld aantal werknemers over de periode	2,60	2,30

Arnhem, 30 mei 2025

De heer G.C. van Kleef
Voorzitter

Mevrouw D. van Leeuwen
Secretaris en vice voorzitter

De heer G. Wanschers
Penningmeester

Mevrouw C.F.F. Wilhelm-de Regt

3. OVERIGE GEGEVENS

Aan het bestuur van
Stichting Eusebius Arnhem
Kerkplein 1
6811 EB ARNHEM

Arnhem, 30 mei 2025
Kenmerk: 43400/HG/27938

Betreft: CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2024

Ons oordeel

Wij hebben de in dit jaarverslag op pagina 11 tot en met 28 opgenomen jaarrekening 2024 van Stichting Eusebius te Arnhem gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Eusebius per 31 december 2024 en van het resultaat over 2024 in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 640 Organisaties zonder winststreven.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2024;
2. de staat van baten en lasten over 2024; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Eusebius zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- Het bestuursverslag;
- De overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van RJ 640 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met RJ-Richtlijn 640.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 640 Organisaties zonder winststreven. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de organisatie in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de

aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

DDJ Accountants B.V.

J.H.B. Geurtsen AA